

Deallusrwydd Artiffisial a Gwasanaethau Cyhoeddus

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Croeso i'r Gyfnewidfa, podlediad a gynhyrchir gan Archwilio Cymru. Fy enw i yw Sam Williams ac rwy'n gweithio i'r tîm Cyfnewid Arfer Da.

Archwilio Cymru yw'r corff archwilio sy'n gyfrifol am archwiliad ariannol a pherfformiad sector cyhoeddus datganoledig Cymru. Mae hyn yn amrywio o Lywodraeth Cymru i'ch cyngor cymuned a phopeth rhyngddynt.

Ym mis Chwefror 2024, cyhoeddodd Archwilydd Cyffredinol Cymru adroddiad 'From Firefighting to Future Proofing, the Challenge for Welsh Public Services'.

Mae'r adroddiad yn tynnu ar waith Archwilio Cymru i fyfyrto ar y ffordd y mae ein cyrff cyhoeddus yn cael eu llywodraethu a'u rheoli.

Ae'n crybwyll pwysigrwydd lleihau colledion trwy dwyll a gwall, cymhlethdod tirwedd y gwasanaeth cyhoeddus, a heriau ynghylch capasiti'r gweithlu, trawsnewid digidol, a chynllunio ar gyfer y tymor hir.

Mae'n pwysleisio, hefyd, yr angen yn fwy nag erioed i sicrhau gwerth am arian mewn gwariant cyhoeddus.

Siaradodd Adrian Crompton, yr Archwilydd Cyffredinol, am y materion hyn ar y podlediad hwn yn y penodau a gyhoeddwyd cyn y Nadolig.

Wrth i ni edrych tuag at drawsnewid digidol ar draws gwasanaethau cyhoeddus, roeddem am ganolbwyntio'n benodol ar AI a'r ffyrdd y gall gwasanaethau cyhoeddus weithredu fframweithiau llywodraethu cadarn.

Y nod yw sicrhau bod y defnydd o AI yn gyfrifol, yn foesegol, yn dryloyw, wrth adeiladu a chynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd ar draws gwasanaethau cyhoeddus.

Yn ogystal, mae diddordeb cynyddol mewn deall sut mae arweinwyr a byrddau o fewn gwasanaethau cyhoeddus yn cael sicrwydd ynghylch y trefniadau llywodraethu hyn.

Gyda thechnoleg yn symud ar gyflymder, mae'n fwyfwy pwysig i'r rhai mewn arweinyddiaeth gael mecanweithiau goruchwylio a sicrwydd clir ar waith.

Mae AI ac arloesiadau digidol eraill yn cynnig y potensial ar gyfer manteision sylweddol, megis darparu agweddau ar waith yn fwy effeithlon. Ar yr un pryd, rhaid i'w defnydd fodloni gofynion ar faterion fel diogelu data a seiberddiogelwch.

Yn y podlediad hwn, byddwn yn trafod rhai o'r gofynion hyn wrth i ni ymuno â sgwrs rhwng Dave Teague a Pete Thomas.

Mae Dave yn Bennaeth Dros Dro Materion Cymreig yn yr ICO, Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, a Pete yw Pennaeth Deallusrwydd Artiffisial, Gwydnwch Seiber a Gallu Digidol yn CDPS, y Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol.

Croeso i chi eich dau.

Gan ddechrau gyda chi, Dave.

Allwch chi roi cyflwyniad byr i ni i chi'ch hun a gwaith yr ICO?

Dave Teague (ICO)

Diolch, Sam.

Hyfryd i fod yma heddiw. Dave Teague ydw i. Fi yw'r Pennaeth Dros Dro Materion Cymreig ar gyfer Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, neu ICO.

Ni yw rheoleiddiwr y DU ar gyfer hawliau gwybodaeth, gan gynnwys diogelu data a rhyddid gwybodaeth, ymhlith eraill. Ac mae fy nhîm yn gweithio llawer gyda sefydliadau sector cyhoeddus Cymru i'w helpu i gael eu pryderon diogelu data a phreifatrwydd a hawliau gwybodaeth yn gywir.

Diolch, Dave.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Drosodd i chi, Pete, am eich gwaith a gwaith CDPS.

Pete Thomas (CDPS)

Diolch, Sam.

Mae'n wych bod yma. Fy enw i yw Peter Thomas ac mae gen i gyfrifoldeb am ddeallusrwydd artiffisial, gwydnwch seiber a gallu digidol yn y Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol.

Ac mae CDPS yn ymwneud â chreu gwell gwasanaethau cyhoeddus i Gymru. Ac rydym yn gweithio gyda thimau a sefydliadau i drawsnewid gwasanaethau drwy ddylunio ac adeiladu pethau sy'n bodloni'r safon gwasanaeth digidol ar gyfer Cymru, yn y bôn sicrhau bod gwasanaethau'n addas ar gyfer y dyfodol ac yn addas i bawb eu defnyddio.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

lawn, rydyn ni'n mynd i ddechrau'r sgwrs heddiw gyda ble y daeth y berthynas rhwng AI a diogelu data.

Dave, drosodd i chi.

Dave Teague (ICO)

Diolch.

Felly i mi, mae AI yn estyniad o'r pŵer, pŵer cynyddol technoleg sy'n digwydd dros y blynyddoedd. I'r rhai ohonoch sy'n gyfarwydd â chyfraith Moore, sy'n dweud yn fras y bydd pŵer cyfrifiaduron yn dyblu bob dwy flynedd.

Ac rwy'n gallu cofio fy swydd gyntaf yn ôl yn y 90au cynnar, ar y perygl o ddyddio fy hun, gweithio i Gyngor Sir Gwent fel gweithredwr cyfrifiadurol mewn prif ffrâm enfawr a oedd maint ffatri fach yn delio â'r pethau hynny.

Wrth i dechnoleg esblygu, roedd yn golygu y gallai sefydliadau wneud llawer mwy gyda data personol. Dyna pam ym 1984, daeth y Ddeddf Diogelu Data gyntaf i fodolaeth yn y DU. Ac roedd hynny yno yn y bôn i fynd i'r afael â'r ffaith y gallai cyfrifiaduron wneud yn sydyn gymaint mwy gyda'n data personol.

Wrth i dechnoleg esblygu, mae diogelu data hefyd wedi datblygu. gyda Deddf 1998, a nawr rydyn ni yn y DU ar hyn o bryd. Mae gennym dri darn o ddeddfwriaeth sy'n ymdrin â'r peth, gan gynnwys GDPR y DU. Ac y llynedd, daeth y Ddeddf Defnyddio Mynediad Data i rym yn y DU.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

lawn, felly dechrau ein cwestiynau wedyn.

Felly sut olwg sydd ar lywodraethu AI effeithiol yng nghyd-destun gwasanaethau cyhoeddus Cymru?

Pete Thomas (CDPS)

Rydw i'n mynd i blymio i mewn i'r un hwn, Sam, ac rwy'n meddwl. Mae'n gwestiwn pwysig iawn ei fod yn bwysig i bob darparwr gwasanaethau cyhoeddus ei ystyried.

Felly mae pwysau enfawr yn cael ei deimlo ar draws y bwrdd ar hyn o bryd. Ac mae yna, wyddoch chi, AI yn buzzword. Mae'n ymddangos bod AI ym mhob sgwrs.

Mae disgwyliad enfawr bod gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu gwella ac yn defnyddio AI i gyflawni mwy, i gyflawni'n gyflymach, i arbed arian, i arbed amser ac yn y blaen.

Ac mae angen i'r cwestiwn am lywodraethu AI effeithiol fynd i'r afael â'r holl bethau hynny. Mae'n ymwneud â gwneud yn siŵr nad ydym yn rhuthro i benderfyniadau i brynu rhywbeth oherwydd mae'n swnio fel ei fod yn wych, mae'n dechnoleg sgleiniog, mae'n mynd i ddatrys cymaint o broblemau yn ôl y marchnatwyr.

Mewn gwirionedd, mae angen llawer o feddwl, llawer o fewnbwn ar lywodraethu AI effeithiol, ac mae gennym rai ac argymhellion rydyn ni'n eu defnyddio mewn CDPS, pethau fel cynnwys aelodau o'r sefydliad, cynnwys aelodau pwyllgor risg ac archwilio, efallai, neu gynnwys edrych ar ddeddfwriaeth bresennol a gwneud yn siŵr bod y pethau hyn yn cael eu hystyried cyn cymryd camau i brynu unrhyw dechnoleg AI newydd, sgleiniog, addawol.

Mae'n bwysig iawn i ddiogelu data ddod i rym hefyd, oherwydd ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, bydd bron pob gwasanaeth cyhoeddus yn darparu gwasanaeth pwrpasol i unigolyn ac felly bydd yn rhaid iddo brosesu eu data personol.

Felly, er na fydd pob AI a thechnoleg newydd yn defnyddio data personol a'r hyn y gall ei wneud, ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, bydd bron yn sicr.

A dyna lle mae angen nodi'r holl risgiau preifatrwydd fel rhan o'r defnydd hwnnw wrth i hynny gael ei ddefnyddio.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Beth yw'r heriau mwyaf sy'n wynebu sefydliadau'r sector cyhoeddus yng Nghymru wrth weithredu AI yn gyfrifol?

Pete Thomas (CDPS)

Felly cyffwrdd â hyn eiliad yn ôl yn y ffaith bod pwysau enfawr yn cael ei deimlo, ond mae gwasanaethau cyhoeddus yn gyffredinol o dan bwysau enfawr eisoes.

Mae yna bwysau i gyflawni mwy gyda llai fel arfer. Ac yna mae'r addewid hwn o'r dechnoleg newydd wych hon rownd y gornel. Prynwch hyn a bydd yn gwneud yr holl wahaniaeth.

Felly un o'r heriau, rwy'n credu, yw sylweddoli y dylech gymryd eich amser cyn camu i mewn i'r farchnad a dim ond prynu rhywbeth. Mae yna gwestiwn o lywodraethu ac atebolrwydd a sicrwydd.

I mi, mae'n ymwneud â, felly un o'r heriau mwyaf yw gwneud yn siŵr nad ydych chi'n neidio ymlaen a dim ond plymio i mewn heb ragfarn ac ystyriaeth briodol o'r hyn y gall y dechnoleg ei wneud.

Byddwn yn mynd ymlaen i ddweud bod rhai o'r pethau y mae angen i bobl, arweinwyr mewn sefydliadau feddwl amdanynt yn bethau fel yr effaith ar y

gweithlu, rydym wedi gwneud rhywfaint o waith gyda Chyngor Partneriaeth y Gweithlu.

Mae gennym egwyddorion partneriaeth gymdeithasol gwych yng Nghymru. Ac wrth weithio gyda Chyngor Partneriaeth y Gweithlu, fe wnaethom arolygu llawer o'r gweithlu ac mae yna bob math o bryderon.

Rydych chi'n gwybod, mae'r buzzword yn bodoli. Mae llawer o'r pryderon yn dod o ffilmiau ffuglen wyddonol a'r ffaith bod robotiaid yn dod neu swyddi yn mynd i gael eu colli, sydd ddim yn hollol gwir, ond mae'r pryderon hynny'n bodoli.

Felly rwy'n credu, rydych chi'n gwybod, un o'r heriau yw ymgysylltu â'r gweithlu a gwneud yn siŵr eu bod yn deall beth sy'n cael ei gynnig, bod ganddyn nhw gynrychiolaeth y gallant fwydo ynddo.

Dim ond un yw hwnnw.

Mae yna lawer o heriau eraill hefyd.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Sylw ar hynny?

Dave Teague (ICO)

Rwy'n credu bod yr her wedi bod yno ers amser maith.

Ac mewn sawl ffordd, maen nhw'n debyg i'r heriau rydyn ni'n eu hwynebu mewn unrhyw brosiect trawsnewid digidol.

Fe allech chi ddadlau nawr bod AI yn unig yn digideiddio, trawsnewid trawsnewidiadau digidol presennol wrth iddo fynd â'r radd nesaf. Ac rwy'n credu mai un o'r heriau mwyaf mewn gwirionedd yw cael y cydbwysedd hwnnw rhwng arloesi a phreifatwydd i ni, yn sicr yn yr ICO, edrych arno o ongl hawliau gwybodaeth gwybodaeth.

Ein barn ni yw nad yw diogelu data yn rhwystr i arloesi. Mae'n fwy o sut i yn hytrach na pheidio â gwneud. Ac mae'n rhywbeth yr oeddem yn sicr yn gweithio i hyrwyddo'r neges honno ledled Cymru a'r DU.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Ie, dyna rai negeseuon da iawn yno.

Felly dylai pobl gymryd eu hamser, gwneud yn siŵr bod pethau yn eu lle, peidiwch â neidio ymlaen a deall beth sy'n digwydd cyn iddyn nhw wneud penderfyniadau ar y pethau hynny.

Gyda'r pethau hynny mewn golwg, sut gall sefydliadau'r sector cyhoeddus sicrhau defnydd moesegol o AI, yn enwedig mewn meysydd sensitif fel iechyd, plismona a gwasanaethau cymdeithasol?

Dave Teague (ICO)

O ran cyfraith diogelu data, os ydych chi'n gwneud yr ochr cydymffurfiaeth diogelu data o bethau fel rhan o ymarfer defnyddio neu gaffael AI, yna bydd hynny'n eich helpu i edrych ar ochr foesegol pethau yno.

Dim ond oherwydd y gallwch chi ddim yn golygu na ddylech chi. Ac o fewn deddfau diogelu data, mae egwyddor o degwch, sy'n golygu na ddylai'r prosesu fod o fewn disgwyliadau rhesymol yr unigolion ac ni ddylai gael unrhyw effeithiau andwyol ar yr unigolion hefyd.

Felly, yn enwedig ymhellach, mae'r meysydd y soniwyd amdanynt ynglŷn â phlismona ac iechyd, lle mae data personol sensitif ychwanegol neu yn nhermau diogelu data, data categori arbennig, mae angen cymryd gofal ychwanegol.

Ac yn bendant gall hynny fod yn ddewis moesegol.

Ond yn sicr o ochr tegwch data pethau, os gallwch chi werthuso'r tegwch a gwneud yn siŵr bod hynny'n cael ei adeiladu ynddo ac os oes penderfyniadau awtomataidd yn cael eu gwneud fel rhan o'r system, mae angen iddynt gwmpasu'r egwyddor tegwch hefyd a rhyngweithio neu gyfranogiad dynol sylweddol yn hynny hefyd ac mae gan bobl yr hawl i adolygu unrhyw benderfyniadau fel rhan o hynny fel rhan o hynny hefyd ac mae hynny'n gyfan gwbl wedi'i adeiladu o fewn egwyddor tegwch deddfau diogelu data a all helpu pobl i wneud pethau'n iawn.

Pete Thomas (CDPS)

Byddwn yn ychwanegu at hynny ein bod mewn lle eithaf da yng Nghymru oherwydd bod gennym lawer o ganllawiau a deddfwriaeth a ffyrdd o weithio. Mae yna ffordd Gymraeg o wneud AI sy'n bwysig iawn i'w ystyried.

Felly mae gennym Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghymru, sy'n ymwneud â moeseg yn fy marn i. Mae'n ymwneud â'r effaith o benderfyniadau nawr ar genedlaethau i ddod.

Mae'n rhaid i ni ystyried pethau fel y yr iaith Gymraeg a'r ffaith bod AI yn gyffredinol wedi'i hyfforddi'n dda ar gorpora iaith Saesneg. Felly mae'n dda iawn yn yr iaith Saesneg, ond yn llai felly yn Gymraeg, er bod hynny'n newid, mae'n gwella ac yn mynd yn llawer, llawer gwell, llawer cyflymach.

Ond, wyddoch chi, gyda Deddf yr Iaith Gymraeg yng Nghymru, mae angen i ni wneud yn siŵr bod y defnydd o ddeallusrwydd artiffisial yn cael ei wneud yn briodol ac yn foesegol yn yr ystyr hwnnw.

Ac fel rhan o'n safonau yn CDPS, mae'r 12 math o safonau sy'n nodi sut olwg sydd ar wasanaethau da.

Mae angen i ni ystyried hygyrchedd hefyd a bod yn ymwybodol o'r rhaniad digidol. Ac efallai y bydd pobl nad ydynt yn defnyddio AI yn teimlo dan anfantais.

Felly rydyn ni wedi gwneud llawer o waith gyda'r Comisiynydd Pobl Ifanc, y Comisiynydd Pobl Hŷn, a llawer o rai eraill dim ond i wneud yn siŵr bod pawb sydd eisiau cael mynediad at AI gyda'r gallu hwnnw.

Mae gwasanaethau cyhoeddus i bawb, felly ni allwn eithrio aelodau o'r cyhoedd.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Ydy, mae hynny'n ffordd hyfryd iawn o'i roi yno, yn y ffordd Gymreig, ac mae cynnwys Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol yn ffordd dda iawn o wneud yn siŵr bod sector cyhoeddus Cymru yn gwahaniaethu ei hun oddi wrth ddulliau deallusol y DU a byd-eang o ddeallusrwydd artiffisial.

Ac mae gwneud yn siŵr nad ydym yn gadael pobl ar ôl yn rhan bwysig iawn o, wel, Deddf Gens y Dyfodol.

Symud ymlaen nawr.

Felly pa fecanweithiau sydd ar waith neu sydd eu hangen i sicrhau tryloywder ac atebolrwydd wrth wneud penderfyniadau AI?

Dave Teague (ICO)

Wel, eto, o safbwynt diogelu data, mae wedi'i adeiladu yn y ddeddfwriaeth ac mae'r gofynion o ddiogelu data, tryloywder ac atebolrwydd yn egwyddorion mawr ar gyfer y ddeddfwriaeth yno.

O ran tryloywder, byddwch i gyd wedi gweld hysbysiadau preifatrwydd lle rydyn ni'n defnyddio gwasanaethau sy'n dweud wrthym sut mae gwybodaeth yn mynd i gael ei defnyddio, pam mae'n mynd i gael ei defnyddio, a'r diogelwch a allai fod o'i chwmpas. A'r cyfan y cyfan sy'n cyflawni egwyddor tryloywder yr ochr honno o bethau.

O ran AI, mae'n mynd i fod yn bwysig iawn i bobl y mae eu data personol yn cael ei brosesu gan system AI eu bod yn ymwybodol o sut mae'n mynd i ddefnyddio eu system pan fydd yr AI yn cael ei ddefnyddio.

Mae yna hefyd y mater o esbonio penderfyniadau y gellid eu gwneud gydag AI neu sut mae'r AI yn mynd i weithio.

Plwg bach ar gyfer ein canllawiau ein hunain yma bod gennym adroddiad ar esbonio penderfyniadau a wnaed gydag AI ar wefan ICO. Ac mae hynny'n

ddefnyddiol iawn ac mae'n torri'r canllawiau o ran y tair rôl wahanol sy'n gysylltiedig â defnyddio AI yn y diogelu data, rôl yr egwyddor diogelu data, rôl uwch arweinwyr a rôl arbenigwyr technegol hefyd sy'n datblygu'r systemau AI.

Ac rwy'n credu bod hynny'n hollbwysig. Mae'n hanfodol er mwyn cydymffurfio â chyfraith diogelu data bod hynny'n cael ei wneud fel rhan o'r caffael a'r defnydd a bydd hynny'n galluogi'r tryloywder ac a all wedyn arwain at yr ymddiriedaeth a'r pryniant angenrheidiol, sy'n gwbl hanfodol ac yn allweddol i lwyddiant AI.

Pete Thomas (CDPS)

Byddwn yn ychwanegu bod yna fecanweithiau i'w defnyddio eisoes ar waith, pethau fel y safon cofnodi tryloywder algorithmig, sydd wedi cael ei argymhell i'w dilyn gan wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru ar gyfer unrhyw broses algorithmig sy'n cael eu defnyddio gyda'r cyhoedd, yn y bôn.

Ond mae'n ganllaw da iawn i ystyried beth rydych chi'n ei wneud, pwy sy'n cymryd rhan, beth allai'r effaith fod.

Sylw arall gen i ar y darn tryloywder ac atebolrwydd. Un o'n hargymhellion i sefydliadau'r sector cyhoeddus yw sicrhau bod pawb yn y sefydliad yn gyfarwydd ag AI.

Felly mae hynny o y defnyddwyr, ieuengaf, o bosibl cynharaf yn eu gyrfa i fod yn ymwybodol o'r hyn y gall eu penderfyniadau fod, y math o effaith y gall eu penderfyniadau ei wneud pan fyddant yn defnyddio AI hyd at frig y sefydliad hwnnw, y Prif Swyddog Gweithredol, y rhai sy'n cario'r can, mae'r bÿc yn stopio yma.

Ac rydw i wedi clywed stori, nid yw'n ffaith ddilys, ond mae'n dangos yr hyn rydw i'n siarad amdano yma. Dychmygwch fod meddyg iau ar y ward sy'n wedi darganfod ap sy'n helpu i wneud diagnosis o ganser y croen.

Dydyn nhw ddim yn ei ddefnyddio yn gyffredinol. Maen nhw'n meddwl, wel, mae hyn yn ddiddorol. Ac maen nhw wedi rhoi cynnig arni ar gwpl o gleifion ar ddiwedd shift hir iawn, iawn. Maen nhw'n flinedig iawn. Efallai na fyddant yn y ffrâm meddwl orau ar gyfer gwneud penderfyniadau beirniadol.

Maen nhw jyst eisiau mynd adref.

Ond maen nhw wedi dod o hyd i'r peth hwn ac efallai ei fod wedi'i ddiystyru, rhywbeth a allai fod wedi bod yn ganser y croen, ond efallai yn ôl pob tebyg ddim. Mae'n iawn. Anghofio popeth amdano.

Ond yna mae'r gwaethaf yn digwydd ac mae'r claf hwnnw'n datblygu cyflwr sy'n peryglu bywyd. Mae'r canser hwnnw'n dod yn fwy eang.

Efallai nad oes gan brif weithredwr yr ymddiriedolaeth ysbyty honno neu'r bwrdd hwnnw unrhyw syniad bod asiant AI neu offeryn AI yn cael ei ddefnyddio yn y sefyllfa honno.

Does dim atebolrwydd yno, ond eto mae wedi dylanwadu ar y penderfyniad ac wedi dylanwadu, yn yr achos hwn, stori ffantasi, ond bywyd person, wyddoch chi, o bosibl mewn perygl oherwydd hynny.

Rydych chi'n gwybod, rhaid bod gan sefydliad, ac mae'n debyg bod ganddynt eisoes wreiddiau rheoli risg a thryloywder ar gyfer penderfyniadau am ddata.

Dylai AI fod yr un peth.

Os yw AI yn cael ei ddefnyddio, dylai fod ffordd o wneud yn siŵr ei fod yn dryloyw ac yn atebol.

Ac eto, wrth i ni siarad am wasanaethau cyhoeddus yma, nid oes gan bobl ddewis am wasanaethau cyhoeddus. Mae'n rhaid iddyn nhw eu defnyddio, yn y bôn. Fy awdurdod lleol, mae'n rhaid i mi ddefnyddio eu gwasanaethau oherwydd dyna fy awdurdod lleol. Mae iechyd yr un peth ac mae'r llywodraeth yr un fath.

Rwyf am wybod a yw deallusrwydd artiffisial yn cael ei ddefnyddio mewn unrhyw benderfyniadau a wneir amdanaf. Os yw'n mynd i helpu gyda fy nghais am swydd, er enghraifft. A yw'n mynd i helpu? mewn unrhyw ffordd arall, ond mae'n dryloywder hwnnw.

Mae angen i bobl ymddiried bod sefydliadau sy'n defnyddio deallusrwydd artiffisial yn ei wneud yn y ffordd iawn. Ac rwy'n credu mai'r unig ffordd y gallwn wneud hynny yw trwy fod yn dryloyw ac yn agored amdano.

Ac yn atebol, yn y pen draw.

Dave Teague (ICO)

Ie, a byddwn i'n mynd mor bell â'r egwyddor atebolrwydd yn y gyfraith diogelu data, mae hynny'n ymwneud â dangos cydymffurfiaeth, ond mae hefyd yn gysylltiedig â thryloywder, os ydych chi'n dangos eich cydymffurfiaeth a gallwch chi gyhoeddi beth rydych chi'n ei wneud ag ef a sut rydych chi'n cydymffurfio, yna bydd pobl yn gallu deall ychydig mwy am yr ochr honno o bethau.

Mae yna lawer o becynnau cymorth allan yna.

Mae un ar wefan ICO hefyd a all helpu sefydliadau i ddangos sut maen nhw wedi adeiladu yn hyn, y hawliau unigolion ac arfer da o fewn eu defnyddio.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

lawn, roedd hynny'n ateb gwych iawn i'r ddau.

Mae'n braf iawn clywed rhyw fath o arfer da cyraeddadwy.

Felly, mae cael neu ofyn am hysbysiadau preifatrwydd a gwneud yn siŵr bod gennych eich gweithwyr eich un chi a gwneud yn siŵr bod gan bawb yn y sefydliad rywfaint o brofiad gydag AI yr holl ffordd o weithwyr iau i gyd i'r prif weithredwr yn ddarn da iawn o gyngor.

Byddwn yn gwneud yn siŵr bod yr holl ddolenni ar gyfer pethau y soniwyd amdanynt yn nodiadau'r sioe, felly mae'r penderfyniadau esbonio a wnaed gydag AI a'r pecyn cymorth i gyd isod.

Sut ydyn ni'n adeiladu ymddiriedaeth y cyhoedd mewn systemau AI a ddefnyddir gan gyrff y llywodraeth?

Dave Teague (ICO)

Rwy'n credu mai un o'r offer allweddol i ni yw rôl yr asesiad effaith diogelu data. Nid yw'n rhywbeth sy'n benodol i brosiectau AI.

Mae angen ei wneud lle bynnag y mae prosesu neu newidiadau i brosesu presennol o ddata personol ac mae'n caniatáu i sefydliad asesu'r risgiau yn llawn ynghylch p'un a yw'r mwyaf, yr unig ffordd i wneud pethau yn y ffordd fwyaf effeithiol, yr unig ffordd i gyflawni nodau'r prosiect, a oes ffordd llai preifatrwydd o wneud pethau gyda'r AI.

Ac mae'r asesiad effaith diogelu dyddiad yn offeryn pwysig iawn ac mae'n byw trwy gydol y prosiect. Ac mae hynny'n rhywbeth a all helpu i ennyn yr ymddiriedaeth honno oherwydd os gallwch chi gyhoeddi eich canfyddiadau o'r asesiad effaith amddiffyn dyddiad, bydd yn dangos y meddwl hwnnw.

Felly nid yn unig mae'n offeryn atebolrwydd hefyd, mae'n offeryn adeiladu ymddiriedaeth ac mae'n rhywbeth yr ydym yn disgwyl ei fod ar waith ar gyfer unrhyw beth sy'n gwneud rhywbeth gwahanol gyda data personol neu mewn rhai achosion yn gwneud rhywbeth hollol newydd.

Pete Thomas (CDPS)

Ie, rwy'n credu bod hyn yn bwysig iawn.

Fel y dywedais o'r blaen, mae'r cyhoedd yn disgwyl sefydliadau i fod yn defnyddio eu data yn iawn ac yn gofalu am y data hwnnw. Ac mae AI yn gymaint o buzzword ar hyn o bryd ac yn gymaint o bryder i lawer o bobl, y sector cyhoeddus.

Ac mae angen i ni fod ar y droed flaen Mae angen i ni fod yn dweud, dyma beth rydyn ni'n defnyddio AI ar ei gyfer. Dyma beth yw'r canlyniad.

A hefyd i fod yn dryloyw iawn am y ffaith ei fod yn cael ei wirio ac nid yw'n flwch du sy'n gweithredu mewn cornel yn rhywle gyda rhai pethau cyfriniol yn digwydd

ac allbwn yn dod allan nad yw'n cael ei wirio, bod dynol mewn rheolaeth neu ddynol mewn dolen, dywed rhai pobl, ond dynol mewn rheolaeth a'r gallu i gael rhywun yn gwirio ddwywaith, gwiriad ffeithiau.

Ie, gobeithio y bydd yn cyflymu rhestrau aros. Gobeithio y bydd yn rhoi'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch yn llawer cyflymach. Gobeithio y bydd yn lleihau straen mewn llawer o sefyllfaoedd ac amrywiol fanteision eraill fel y gwyddom, ond mewn gwirionedd cael hynny.

Ymddiried bod rhywun yn cymryd rhan. Mae yna berson yna sy'n gwybod bod pethau sy'n cael eu cynhyrchu mewn gwirionedd yn gywir, yn ddibynadwy, yn ddilys.

Ac rwy'n bod yn agored ac yn onest am hynny. Gadewch i ni ei roi allan yna. Gadewch i ni roi ar y wefan ein bod yn defnyddio AI i wneud hyn. Gadewch i ni ddefnyddio offer a thechnegau eraill fel y soniwyd. Gadewch i ni rannu DPIAs.

Ac mewn gwirionedd, un o'r pethau y mae CDPS yn brysur yn ei wneud yw hyrwyddo'n union hynny. Ac rydyn ni'n gofyn i sefydliadau rannu. Efallai y byddwn yn golygu gwybodaeth benodol, ond rydyn ni'n rhannu DPIAs, asesiadau effaith eraill ar yr hwb rhannu digidol.

Felly rydym yn cynnal yr hwb rhannu digidol. Mae rhai sefydliadau wedi dechrau ei ddefnyddio at yr union ddibenion hynny. Ac mae'n wych o fy safbwynt i, pan ofynnir i mi, oes gennych chi unrhyw gyngor?

Yn llythrennol ddoe, tynnais sylw at gyngor David am becyn cymorth yr ICO. Ac roeddwn hefyd yn gallu pwyntio at yr hwb gwybodaeth neu'r hwb rhannu digidol i ddweud, edrychwch, dyma enghraifft y mae rhywun wedi'i rhannu gan sefydliad sector cyhoeddus arall.

Ond rwy'n credu bod hynny'n bwysig iawn.

Un peth olaf ar hyn, a hynny yw ein bod ni ar hyn o bryd yn cynnal arolwg o'r defnydd o AI ledled Cymru.

Felly rydyn ni'n e-bostio pawb, rydyn ni'n ar ôl pawb i lenwi'r arolwg hwn.

Nid yw'n arolwg syml pum munud. Mae'n arolwg eithaf dwys o bwy sy'n gwneud beth gydag AI yng Nghymru. A'r pwynt o hynny yw sefydlu llinell sylfaen i weld ble mae'n cael ei ddefnyddio oherwydd ei fod yn eang iawn eisoes.

A hefyd i edrych ymlaen, i edrych ar bwy sy'n gwneud beth. A'r syniad yw y byddwn yn gallu rhannu ymhlith pobl yn gyhoeddus gwasanaethau yng Nghymru, pwy sy'n gwneud beth a beth yw'r cynllun ar gyfer caffael yn y dyfodol, adeiladau yn y dyfodol, defnydd o AI yn y dyfodol, fel y gallwn ddysgu oddi wrth ein gilydd.

Ac mae CDPS yn ymwneud â dod â'r gymuned at ei gilydd.

Dave Teague (ICO)

Ie, a dwi'n meddwl bod dysgu oddi wrth ein gilydd yn ddatganiad enfawr, ynte?

Ac mae'n gymaint o fantais sydd gennym ni yma yng Nghymru hefyd.

Gallai fod yna gynnyrch y mae un sefydliad wedi dod o hyd i risg iddo ac sy'n gallu lliniaru'r risg honno ac efallai nad yw eraill wedi gwneud hynny.

Mae'n debyg ein bod i gyd yn gyfarwydd â rhai o'r materion gyda systemau AI, gyda rhithwelediadau a chynhyrchu negeseuon anghywir neu ragfarnau cynhenid wedi'u hadeiladu ynddynt.

Ac os nad yw sefydliad yn ymwybodol o'r rheini, yn sicr gall rhannu'r wybodaeth honno helpu sefydliadau i fod yn ymwybodol o rai o'r heriau y gallent eu hwynebu os ydyn nhw'n edrych ar ateb penodol i broblem sydd ganddynt trwy AI.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Sut roedd llywodraethu data a llywodraethu AI yn croestorri, yn enwedig o ran rhannu data ar draws gwasanaethau cyhoeddus?

Dave Teague (ICO)

O ran rhannu data ar gyfer Cymru, mae gennym Gytundeb Cymru ar Rannu Gwybodaeth Personol neu WASPI. Ac mae hwnnw'n fframwaith sy'n galluogi sefydliadau yn y sector cyhoeddus i rannu gwybodaeth ac mae'n eu helpu i rannu gwybodaeth yn ddiogel, yn ddiogel, yn gymesur ac yn briodol.

Ac mae'n rhywbeth y byddem yn disgwyl ei weld yn ei lle lle mae'r rhannu data hwnnw'n rheolaidd neu hyd yn oed ar rannu data untro ad hoc. Ac rwy'n credu y byddai'r egwyddorion sy'n sail i WASPI yn sail i lawer o AI a llywodraethu rhannu data hefyd. Maen nhw yn cydblethu.

Rwy'n credu fel yr ydym wedi dweud yn gynharach, oherwydd bod gwasanaethau cyhoeddus yn defnyddio data personol i ddarparu gwasanaethau i unigolion, bydd angen iddynt gael eu sgrinio yn erbyn yr egwyddorion diogelu data. Ac wrth wneud hynny, mae'r llywodraethu rhwng diogelu data ac Ai yn debyg iawn, iawn o ganlyniad.

Pete Thomas (CDPS)

Ie, rwy'n credu eich bod chi'n iawn. Felly mae hynny'n beth da. Felly rwy'n cytuno. Rwy'n credu bod yna llywodraethu data da eisoes.

Mae'n rhaid bod mewn llawer o sefydliadau ac ni ddylai pobl banig am angen haen arall o lywodraethu AI. Maen nhw eisoes wedi cael pobl mewn lleoedd gyda'r camau cywir ynglŷn â rhannu gwybodaeth yn gywir ac yn ddiogel. Ac AI, dylid mynd i'r afael ag ef yn yr un modd. Efallai nad ydyn nhw'n ymwybodol ohono.

Dyna beth rydyn ni'n ei ddarganfod nad yw rhai pobl yn sylweddoli mai AI yw eu cyfrifoldeb nhw, ond mae yma, mae nawr, mae pobl yn y sefydliad rydych chi'n gweithio ynddo yn ei ddefnyddio.

Os ydych chi eisoes yn swyddog diogelu data neu os oes gennych ryw fath o agwedd perchennog risg gwybodaeth i'ch swydd, mae angen i chi fod yn meddwl am AI.

Os nad ydych chi, yna, wyddoch chi, mae angen i chi fod nawr.

Dave Teague (ICO)

Ac rwy'n credu hefyd, mae'r rhain yn sefydliad, mae'n sefydliadol gyfan prynu i mewn i'r holl gysyniad o AI a thechnolegau newydd sy'n gwella.

Ac rydyn ni, yr ICO a gyhoeddwyd eleni, ond fe wnaethom gyhoeddi ein polisi mewnol ein hunain ar AI. Ac rydyn ni wedi gweld hynny'n dod allan o rai sefydliadau sector cyhoeddus yng Nghymru nawr.

Ac rwy'n credu ei fod yn offeryn defnyddiol iawn i adael i bawb mewn sefydliad wybod beth fydd yr ymagwedd at AI. Fel y soniodd Pete yn gynharach, gadael i bawb ar bob lefel wybod beth y gallant ei wneud ac na allant ei wneud ag ef, beth yw'r disgwyliadau arnyn nhw, beth yw rhai o'r risgiau yno.

Ac mae'n offeryn defnyddiol iawn, rwy'n credu, i helpu i gael y llywodraethu hwinnw trwy'r sefydliad.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

A oes gan y sector cyhoeddus yng Nghymru y sgiliau a'r wybodaeth i lywodraethu AI yn effeithiol?

Pete Thomas (CDPS)

Mae hwn yn gwestiwn llwyth iawn.

Felly mae'n rhaid i mi ddweud ie a na ar hyn o bryd.

Rwy'n credu bod rhai rhannau o'r gwasanaethau cyhoeddus rydw i wedi dod ar eu traws sydd wedi'u cyfarparu'n dda iawn. Ac maen nhw'n gwneud hyn yn wych.

Ac mae ganddyn nhw bethau gwych sy'n cael eu rheoli yn dda iawn, wedi'u llywodraethu'n briodol iawn. Ac maen nhw wedi meddwl am bopeth o'r dechrau.

Yn aml iawn mae hynny'n adeiladu eu hunain, wyddoch chi, ac mae hynny'n iawn ar draws gwahanol sefydliadau. Ond yna mewn eraill, mae cymaint o bwysau yn cael ei deimlo i neidio ar y bandwagon AI nad oes amharod i wneud llywodraethu'n iawn, ond mae yna bobl sy'n chwilio am bron llwybrau byr drwyddo.

Beth sydd angen i ni ei wneud?

Beth yw'r lleiafswm y mae'n rhaid i ni ei wneud?

A allwn ni ymddiried yn yr hyn sy'n cael ei werthu i ni?

Ac, wyddoch chi, byddwn i'n dweud, na i hynny, ond mae'n faes sy'n esblygu'n barhaus gan ein bod yn gwybod bod AI yn newid mor gyflym. Felly a fydd gennym byth y swm cywir o sgiliau a gwybodaeth i gadw i fyny â newidiadau absoliwt, wyddoch chi, blaengar i'r dechnoleg?

Nid wyf yn gwybod, ond yn bendant mae yna ddulliau sy'n gosod y sylfaen ar gyfer ei wneud yn iawn yn y dyfodol. Ac rydw i wedi sôn amdanynt o'r blaen, ond mae gennym y naw argymhelliad hyn, sy'n gamau ymarferol y gall pobl eu cymryd ar unwaith. Ac maen nhw'n cynnwys pethau fel cael grŵp llywio mewnol.

Felly rydyn ni wedi gwneud hyn ein hunain yn fy sefydliad, ac mae wedi bod yn hollol arloesol.

Mae wedi bod yn wych i mi. Nid dim ond criw o bobl sy'n frwdfrydig iawn am AI. Nid dim ond criw o ddynion canol oed fy oedran yn meddwl am AI. Mae'n adran drawsbynciol amrywiol iawn gyda llawer o farn wahanol. Ac mae wedi cael effeithiau enfawr.

Y syniad ohono yw cynhyrchu canllawiau neu argymhellion i'r rhai sy'n gyfrifol am wneud y penderfyniadau hynny, i gael rhywfaint o gyd-destun a gwneud y penderfyniadau hynny yn seiliedig ar ddata.

Ond mae wedi cael effaith wirioneddol ar ein cyflwyno offer AI a sut rydyn ni'n mynd ati a sut rydyn ni'n siarad amdano. Ac, wyddoch chi, mae'n frwdfrydedd wedi ei dawelu ychydig gan synnwyr cyffredin, ychydig o bryder.

Sut ydyn ni'n mynd i'r afael â'r pryderon hynny yn gyntaf? Beth yw'r effaith? Y math hwnnw o beth.

Felly nid gwyddoniaeth roced mohono. Rwy'n credu mai'r anhawster yw bod yna lawer o arweiniad allan yna.

Rydych chi'n gwybod, felly rwy'n credu mai'r hyn sydd angen i bobl ei wneud yw edrych ar ffynonellau awdurdodol a byddent i mi, mae Dave yn yr ystafell yma, mae hynny'n bendant yn un. Ac eto, wyddoch chi, gweiddi allan i'r naw argymhelliad sydd gennym yn seiliedig ar ganllawiau llywodraeth y DU, yn seiliedig ar ganllawiau llywodraeth Cymru.

Mae'n ymwneud â'i wneud yn iawn a chael y sylfeini wedi'u gosod yn gyntaf.

Dave Teague (ICO)

Byddwn i'n cytuno bod y pwysau yn wahanol i bob sefydliad mewn gwahanol sectorau, gan ddarparu gwahanol wasanaethau.

Rwy'n credu gydag AI, mae bwlch gwybodaeth yno. Yn naturiol, bydd yna. Rwy'n credu os ydych chi'n caffael system AI, mae'n rhaid i chi ofyn cwestiynau gwahanol a chwestiynau newydd nad ydych erioed wedi gorfod eu gofyn o'r blaen, fel, wyddoch chi, sut wnaeth y system AI ddysgu? Pa ddata personol sy'n cael ei ddefnyddio? Os ydym yn defnyddio data personol yn ein system, os ydym yn rhoi data personol yn y system AI hon, ble mae'n mynd? A yw'n aros o fewn ein stad?

Ac yna, wyddoch chi, felly mae'n rhaid gwneud eu penderfyniadau yn seiliedig ar hynny. Ac nid ydynt yn gwestiynau sydd, fel y dywedaf, erioed wedi gorfod eu gofyn o'r blaen ar ryw gaffael.

Felly mae'n ymwneud ag adeiladu'r pethau hynny yno. Ond fel y dywed Pete, rwy'n credu ei bod yn gadarnhaol iawn bod gennym yr holl wybodaeth hon sydd ar gael a gall helpu i arfogi ein harweinwyr a'n harbenigwyr technegol.

Dwi'n gwybod yn sicr iddo ef yn fy maes gwaith, mae yna gymuned diogelu data hynod gref o fewn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Ac rwy'n credu bod yna lawer o arbenigedd yno y gellir ei ddwyn i mewn i'r prosiectau rydyn ni wedi'u gweld yn cael eu defnyddio.

Ac rydyn ni'n gweld, fel chi, Pete, rydych chi'n gwybod, rydyn ni'n gweld bod rhai sefydliadau wedi mynd ymlaen yn dda iawn. Mae cydymffurfiaeth ardderchog mewn eraill. Efallai y bydd rhai bylchau.

Gallai fod yn benodol i brosiect yno, ond os gallwch chi gael y bobl iawn o gwmpas y bwrdd ar gyfer pob prosiect, rwy'n credu bod hynny'n ffordd allweddol o wneud yn siŵr ei fod yn llwyddiannus.

Pete Thomas (CDPS)

Ychydig cyn i chi ddod yn ôl i mewn, Sam, rwy'n credu bod hynny'n iawn.

Felly eto, mae'r bobl iawn o gwmpas y bwrdd yn bwysig iawn ac mae'n debyg eu bod eisoes yn bodoli. Felly efallai y byddant yn teimlo nad ydyn nhw'n gwybod llawer am AI, er enghraifft ond maen nhw eisoes wedi delio â diogelu data.

Mae ganddyn nhw risg eisoes yn eu disgrifiad swydd. Rydych chi'n gwybod, mae yna bwyllgorau archwilio a risg yn bodoli am reswm i lawer o sefydliadau sector cyhoeddus. Rydych chi'n gwybod, mae yna bobl sy'n gwybod y math yma o bethau.

Dydyn ni ddim, dydw i ddim yn dadlau dros sefydlu llinyn llywodraethu hollol newydd yma.

Dyma'r sgiliau a'r wybodaeth i'w gwneud. Efallai y bydd ychydig yn wahanol, ond mae'r prosesau hynny a'r bobl hynny a'r rolau hynny yn bodoli ac mae'r canllawiau yno.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Ydy, mae'r rhain yn rhai ystyriaethau pwysig iawn, yn enwedig ar gyfer y cwestiynau newydd hynny.

Ac rwy'n dychmygu y gall fod yn eithaf brawychus i bobl pan fydd yn rhaid iddynt ddod ar draws gwneud pethau gydag AI. Ac fel rydych chi'n ei ddweud, maen nhw wedi gwneud y pethau hyn gyda data o'r blaen.

Felly mae llawer o'r strwythurau mewn gwirionedd yn eu lle sy'n debyg iawn.

Rhan gyntaf yr hyn a grybwyllwyd gennych, Pete. atgoffodd fi o ddyfyniad un o'n cydweithwyr arfer da y mae ei gydweithwyr wedi ei ddefnyddio ers blynyddoedd bellach, sef bod y dyfodol eisoes yma. Mae'n cael ei ddsbarthu'n anghyfartal.

Felly, o gofio hynny, pa fentrau hyfforddi neu adeiladu gallu sydd eu hangen fwyaf ar frys?

Pete Thomas (CDPS)

Mae hyn yn iawn i fyny fy stryd.

Felly mae gallu digidol yn un diddorol. Felly mae gan Gymru rai pobl dalentog iawn, galluog iawn yn gweithio'n galed iawn mewn swyddi yn y sector cyhoeddus, gan geisio eu gorau glas i wella canlyniadau a gwasanaethau i bobl Cymru.

Ond yr hyn a ddarganfuom yw mewn trawsnewid digidol i ddechrau, efallai nad oes ganddynt union y sgiliau cywir sydd eu hangen neu nad ydynt wedi'u galluogi i wneud y pethau y mae angen iddynt eu gwneud i wneud y gwahaniaethau hynny y mwyaf effeithiol y gallent fod.

Ac mae'n debyg bod hynny'r un peth ar gyfer AI. Mae gennym rai meysydd anhygoel, fel yn, wyddoch chi, rydyn ni newydd ddweud, mae gennym rai pobl â sgiliau anhygoel yn creu offer AI sydd, wyddoch chi, yn gwneud gwahaniaeth aruthrol eisoes.

Felly, ond nid yw hynny'n cael ei ddsbarthu'n gyfartal. Felly mae yna rai lleoedd, mae yna rai mannau poeth ohono, ond mae yna lawer o bryder a llawer o bryder a llawer o wybodaeth sylfaenol sydd ei angen er mwyn i bobl allu deall

Nid yw'n ddychrynlyd.

Nid wyf wedi defnyddio AI.

Nid wyf wedi defnyddio Copilot oherwydd ei fod yn frawychus.

Nid wyf wedi defnyddio ChatGPT oherwydd nid wyf yn gwybod ble mae fy data yn mynd a'r holl fathau hynny o bethau.

Felly mae llawer o waith yn digwydd ar hyn o bryd mewn llawer o feysydd. Mae'n ymddangos bod pawb rwy'n siarad â nhw yn poeni am sylfaen AI deall a gwneud yn siŵr bod y sector cyhoeddus neu weision cyhoeddus yn gwybod y pethau sylfaenol, yn gwybod y lleiafswm.

Beth yw'r pethau hyn?
Pa mor ddibynadwy ydyn nhw?
Pa bryderon ddylen nhw fod?
Sut maen nhw'n mynd amdano?

Rydyn ni wedi llunio rhai rheolau syml ar gyfer ein timau yn CDPS yr ydym yn hapus i'w rhannu.

Ond mae yna ystod yma, onid ydyw?

Felly mae sgiliau i bawb sy'n defnyddio AI. Felly mae yna ochr sylfaenol o bethau.

Mae sgiliau i arweinwyr a rheolwyr o ran sut mae hyn yn mynd i effeithio ar fy ngweithlu, beth ddylai ystyriaeth fod, a gweiddi allan i ganllawiau'r Cyngor Partneriaeth Gweithlu a ysgrifennwyd ac a ryddhawyd ychydig cyn y Nadolig, sy'n sôn am ymgysylltu â'r gweithlu a gweithio mewn ffordd partneriaeth gymdeithasol, yn wirioneddol bwysig i arweinwyr a rheolwyr edrych ar hynny.

Mae cwestiynau arweinyddiaeth penodol. A ddylem fod yn defnyddio AI yn yr achos hwn? Ai dim ond oherwydd bod pawb yn gweiddi amdano ac yn dweud pa mor wych ydyw? Mae'n wir y peth iawn i'n sefydliad?

Oes angen i ni?

A allwn ni edrych ar rywbeth arall?

Felly, er enghraifft, y peth arall ar fy meddwl yw RPA neu awtomeiddio prosesau robotig. Llawer o lwyddiant gyda hynny. Arbedion amser enfawr. Rydyn ni wedi gweld mewn gwahanol sefydliadau ledled Cymru. Nid AI ydyw, er bod AI yn cael ei chwistrellu bob hyn a hyn.

Mae pobl yn siarad am RPA wedi'i bweru gan AI, ond mewn gwirionedd awtomeiddio prosesau robotig, dim robotiaid corfforol yn yr ystafell. Mae'n rhaglen gyfrifiadurol ar y sgrin sy'n awtomeiddio prosesau a gall gwneud hynny arbed llawer iawn o amser.

Yr eliffant yn yr ystafell, y peth nad wyf wedi sôn amdano yw'r agwedd beirianeg ohono, y rhan gwyddor data ohono, rydych chi'n gwybod, pobl sydd mewn

gwirionedd yn adeiladu ac yn defnyddio AI, mae sgiliau, nid cymaint o brinder sgiliau yno.

Gallwn bob amser ei wneud yn fwy. Ond eto, mae hynny'n mynd i fod yn faes twf, rwy'n credu, o ran sgiliau sydd eu hangen, mwy a mwy o ddiddordeb yn hynny, mwy a mwy o bobl sy'n edrych i adeiladu eu hunain a defnyddiau neu asiantau AI lleol.

Ond mae hynny'n stori arall.

Dave Teague (ICO)

le.

Ac rwy'n credu o safbwynt hyfforddiant, eto, oherwydd eto, mae'r defnydd o ddata personol yn mynd i fod mor bwysig i'r systemau hyn, mae'n mynd i gyd-fynd yn dda â hyfforddiant diogelu data, a ddylai fod ar waith ar draws sefydliadau.

A'r hyn rydyn ni'n ei ddweud am hyfforddiant, yn sicr yr hyfforddiant gorau, yw ei fod yn benodol i bob rôl. Bydd gwahanol ddiogelu data a gwahanol faterion preifatrwydd yn wynebu gweithwyr cymdeithasol yn erbyn swyddogion heddlu yn erbyn meddygon yn erbyn clercod ysgol er enghraifft.

Ac rwy'n credu ei fod yn bwysig, mae'n bwysig iawn bod yr hyfforddiant maen nhw'n ei dderbyn yn eu galluogi i wneud eu gwaith yn ddiogel a thrin y data personol y maent yn ei drin yn ddiogel ac yn ddiogel ac yn briodol.

Ac mae yna neidio byr wedyn i sut mae'r AI hwnnw'n mynd i effeithio ar eu rôl a sut y gall AI wneud hynny. Felly rwy'n credu y gellid ei adeiladu i mewn i'r dull hyfforddi presennol sy'n mynd ochr yn ochr â'r polisi sefydliadol fel y soniais yn gynharach, gall hynny ddiffinio sut mae'r archwaeth tuag at AI o fewn y sefydliad a rhoi gwybod i bawb amdano.

Pete Thomas (CDPS)

Mae gen i un peth arall i ddod yn ôl ar hynny, os yw hynny'n iawn.

Felly soniais bod llawer o hyfforddiant yn mynd ymlaen, llawer o bobl yn meddwl amdano. Mae gan CDPS ein cynnig ein hunain ar hyn o bryd, ond rwy'n gwybod wrth weithio gyda chydweithwyr Llywodraeth Cymru, menter frys ar hyn o bryd yw sefydlu coleg deallusrwydd artiffisial ar gyfer gweision cyhoeddus yng Nghymru.

Nid yw'n adeilad corfforol. Nid dyna'r cynllun ar hyn o bryd, ond bydd yn cynnwys wedi'i guradu sy'n arbennig o berthnasol i weithwyr y sector cyhoeddus. Felly mae hynny wedi cael ei ystyried yn ddwfn ar hyn o bryd.

Ac mae yna angen brys i wneud rhywbeth fel bod pawb yn cael dealltwriaeth sylfaenol, ond mae yna hefyd gyfleoedd i dyfu mewn meysydd penodol hefyd.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Felly, pa dueddiadau sy'n dod i'r amlwg mewn llywodraethu AI ddylai arweinwyr y sector cyhoeddus yng Nghymru fod yn paratoi ar eu cyfer?

Dave Teague (ICO)

Rwy'n credu y gallai hyn fod yn amserol i mi ateb yr un hwn oherwydd rydym wedi cyhoeddi papur yn ddiweddar ar AI asiantig a beth allai'r dyfodol ei gynnal ar gyfer AI asegol, lle mae pocedi o brosesu AI yn digwydd ac yn cael eu trosglwyddo i bocedi eraill, asiantau eraill, os mynnwch, ac yn cyfuno gallant ddarparu gwasanaeth yno mewn gwirionedd.

Ac mae ein hadroddiad yn edrych ar ble y gallai'r goblygiadau diogelu data a'r goblygiadau preifatrwydd ddod i rym gyda'r pethau hynny yno. Ac rwy'n credu bod hynny'n rhywbeth y mae angen i chi fod yn ymwybodol, mae angen i bawb fod yn ymwybodol ohono.

Ond fy neges i uwch arweinwyr fyddai gwneud yn siŵr eich bod chi'n ymwybodol o'r tueddiadau sy'n dod i'r amlwg a'i rannu i lawr yn yr hyn y mae hynny'n ei olygu i'ch sefydliad a gweld sut y gallwch adeiladu eich prosesau o amgylch y dechnoleg newydd a gwneud yn siŵr y gallwch ei ddefnyddio er eich mantais.

Rwy'n credu bod neges allweddol arall i ni hefyd yw, wyddoch chi, diogelu data a phreifatrwydd, y deddfau rydyn ni'n eu rheoleiddio, nid ydynt yn rhwystri i arloesi a defnyddio AI.

Mewn gwirionedd, maen nhw'n fwy o sut i'w wneud yn iawn, sut i'w wneud yn gyfrifol.

Felly rwy'n credu bod hynny'n myth cyffredin yr ydym yn clywed llawer amdano rwy'n credu y gallwn ni ei chwalu.

Pete Thomas (CDPS)

Mae'n rhaid i mi ddweud bod hynny'n ganllawiau amserol iawn oherwydd mae pawb yn siarad am AI asiantig ar hyn o bryd.

Ac un o'm pryderon yw beth sy'n digwydd i'r asiantau hynny, pwy sy'n eu cadw'n gyfredol pan all pob gweithiwr yn eich sefydliad greu eu hasiant ymreolaethol eu hunain, yn y bôn, ac i ffwrdd mae'n mynd ac yn defnyddio gwybodaeth i ateb ymholiadau penodol, ond efallai bod y wybodaeth honno wedi'i diweddarau, wyddoch chi. Mae'r polisi neu'r prif syniad y tu ôl iddo wedi newid ychydig ac mae'r asiant hwnnw'n dal i gyfeirio at rywbeth sydd allan hyd yma a does neb yn gwirio.

Ond os yw pawb yn eich sefydliad yn gwneud hynny, mae hynny'n eithaf brawychus.

Rydych chi'n gwybod, sut ydych chi'n rheoli hynny?

Felly i arweinwyr, ie, gadewch i ni feddwl am hyn a meddwl am sut i'w wneud yn deg ac yn briodol. Unwaith eto, nid i dagu creadigrwydd, ond gadewch i ni gael pobl i wneud hyn mewn ffordd feddylgar.

Oes angen i ni fod yn ei wneud?
A ddylem ni fod yn cyhoeddi?
A ddylem ni fod yn rhannu'r asiantau hynny?

Unwaith eto, dylem fod yn dryloyw am y ffaith eu bod yn bodoli a gwneud yn siŵr bod yna ffyrdd o wneud hynny.

Mae yna un duedd arall sy'n dod i'r amlwg sydd ar fy meddwl, sef cysyniad rydw i wedi clywed amdano yn ddiweddar.

Wel, mae'n cael ei adnabod yn gyffredin fel ffatri AI, ond yn y bôn mae'n bod, fy nealltwriaeth, yw ei fod yn dod â'r GPU neu'r pŵer prosesu, yr AI ei hun, y model ei hun yn fewnol. Felly ar hyn o bryd mae pobl sy'n defnyddio AI yn tueddu i ddefnyddio model a grëwyd gan gorfforaethau ledled y byd. Ond mae pryderon cynyddol am breifatrwydd y data sy'n cael ei drosglwyddo.

A yw'n cael ei ryng-gipio?
Ble mae'n mynd?
A ble mae'n cael ei storio?

Y mathau hynny o gwestiynau.

Felly mae pobl yn dechrau meddwl am gael eu AI cartref, swyddfa eu hunain modelau a chael y GPU hwnnw wedi'i leoli yn fewnol, sy'n swnio'n dda o ran mynd i'r afael â phryderon preifatrwydd, ond gan unrhyw un sy'n edrych, rydych chi'n gwybod, edrych i mewn i'r sefydliad hwnnw, sut ydyn ni'n mynd i wybod beth sy'n digwydd yno?

Rydych chi'n gwybod, o leiaf gyda modelau allanol, mae yna lefel o ddisgwyliad cyhoeddus, mae lefel o ymddiriedaeth sydd angen ei gynnal.

Ond os yw hyn yn model sydd wedi'i hyfforddi ar eich data eich hun, mae'n cael ei ddiweddarau y tu mewn i'r blwch du, y tu mewn i bedair wal eich swyddfa.

Sut allwn ni sicrhau ymddiriedaeth y cyhoedd yn y broses honno? Mae'n faes sy'n dod i'r amlwg. Dydw i ddim yn siŵr bod unrhyw un yn gwneud hyn mewn gwirionedd yng Nghymru ar hyn o bryd, ond mae'n rhywbeth sy'n dod dros y gorwel, dwi'n meddwl.

Dave Teague (ICO)

Rwy'n credu gyda phob maes sy'n dod i'r amlwg hefyd, os ydych chi'n mynd yn ôl i'r pethau sylfaenol a dechrau gyda'ch asesiad effaith diogelu data, bydd yn tynnu sylw at y risgiau hynny.

Ac os oes risg o ryng-gipio neu fod trosglwyddiad rhyngwladol o ddata, bydd yn tynnu sylw at y risgiau hynny. Ac os edrychwch ar eich llif data, fe welwch pa sefydliadau sy'n gysylltiedig a byddwch chi'n gallu gobeithio rhoi lliniariadau ar waith neu benderfynu nad dyna'r ffordd gywir, mynd i lawr ac i symud i ffordd arall.

Ac eto, rhannu'r wybodaeth honno, fel y buom yn siarad amdano yn gynharach, bod yn agored ac yn dryloyw, rwy'n credu mai dyna'r allwedd iddo. Dyna'r allwedd i drin unrhyw dechnoleg newydd sy'n dod i lawr ymhellach i lawr y llinell.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

lawn, felly rydyn ni eisoes wedi clywed am rai pethau da iawn y mae'r sector cyhoeddus yng Nghymru yn eu gwneud a rhai pethau i edrych ymlaen atynt dros y misoedd nesaf, fel yr arolygon AI College a CDPS.

Ond sut gall Cymru sefyll ei hun fel arweinydd mewn AI moesegol yn y DU ac yn fyd-eang?

Dave Teague (ICO)

Efallai y byddaf yn crwydro allan o'm lôn yma ychydig.

Nid yw hyn yn gysylltiedig â diogelu data, ond mae hyn yn seiliedig ar fy mhrofiad o ddelio â chymaint o sefydliadau sector cyhoeddus Cymru ag yr ydym ni.

Ac rydw i'n mynd i aralleirio, dwi ddim yn gwybod o ble mae hyn wedi dod, yn rhywle arall mae'n debyg, ond mae Cymru yn ddigon bach i wneud pethau ac yn ddigon mawr i'r pethau hynny wneud gwahaniaeth mewn gwirionedd.

Ac rwy'n credu bod y natur gyfunol a'r natur gydweithredol, y cydweithrediad naturiol sydd gennym, rwy'n sicr yn gweld, rhwng sefydliadau a sectorau yng Nghymru yn rhoi llawer o bositifrwydd i mi ynghylch y gallu i Gymru wneud pethau da ar y cyd fel cenedl a gosod ei hun yno.

Felly eto, rwy'n credu y bydd cryfder mewn cymuned, cryfder mewn rhannu a chryfder mewn setiau sgiliau a lledaenu'r gair hwnnw yn allweddol i harneisio holl fanteision y dechnoleg newydd sy'n dod i lawr y llinell.

Pete Thomas (CDPS)

Byddwn i'n pwysleisio bod hynny'n iawn hefyd.

Rwy'n cytuno'n llwyr.

Felly mae Cymru'n bendant yn lle bach sy'n ein gwneud ni'n ystwyth, yn ein gwneud ni'n gyflym i addasu a chysylltu ag eraill. A'r natur golegol honno, wyddoch chi, rydyn ni'n gweithio'n dda iawn gyda'n gilydd ac mae'n bwysig iawn.

Byddwn i'n ychwanegu bod gennym rai dulliau eithaf arloesol yng Nghymru hefyd o ran pethau fel Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol. Fe wnaethon ni gyffwrdd arno yn gynharach bod hynny ynddo'i hun, wyddoch chi, os ystyrir AI yng ngoleuni cenedlaethau'r dyfodol ac effaith defnyddio nawr neu adeiladu nawr ac, wyddoch chi, pa effeithiau fydd yn eu cael ar ein pobl ifanc a'n pobl yn y dyfodol.

Mae hynny'n bwysig iawn.

Gallwn fanteisio ar hynny.

Ac un arall i mi yw'r gwaith sy'n digwydd gyda'r Gymraeg. Rhan bwysig iawn o Gymru. Fe wnaethon ni gyffwrdd â hyn ychydig yn gynharach, ond, wyddoch chi, mae llawer o LLMs sy'n cael eu defnyddio nawr wedi cael eu hyfforddi ar ddata Saesneg neu eiriau Saesneg yn y rhan fwyaf.

Mae'n eithaf da yn Gymraeg. Mae llawer ohonyn nhw nawr, wyddoch chi, maen nhw'n eithaf da ac yn gwella, yn gwella'n gyflym.

Ond i ni yng Nghymru drin AI yn ddwyieithog a'i wneud yn dda, yn gyntaf.

Mae hynny'n ein gwneud ni'n arweinydd byd-eang hefyd.

Mae yna lawer o wledydd eraill ledled y byd nad ydynt yn defnyddio Saesneg fel eu hiaith gyntaf. Mae ganddyn nhw gorpora hyfforddi llai. Felly, wyddoch chi, rwy'n credu bod llawer o waith da iawn yn digwydd yno i wneud y dafodiaith leol, doeddwn i ddim yn gallu meddwl am y gair, y dafodiaith leol yng Nghymru a gydnabyddir gan fodolau AI, ychydig i'r gogledd a'r de, amrywiadau ychydig yn wahanol ar yr iaith, y cymoedd i Gaerdydd a Chasnewydd, er enghraifft, gwahanol acenion yn chwarae, geiriau gwahanol, ond crafu hynny i gyd o bodlediadau Cymraeg, efallai, neu nid yn unig y bydd dogfennau wedi'u cyfieithu'n ffurfiol y mae llywodraeth Cymru neu awdurdodau lleol neu fyrdau iechyd neu eraill wedi'u cynhyrchu yn gwneud gwahaniaeth.

Rwy'n meddwl, wyddoch chi, fel dwi'n dweud, mae yna lawer yn digwydd yno.

Dylem weiddi amdano.

Rydyn ni'n gwneud gwaith da iawn.

Dave Teague (ICO)

Ac mae'n anhygoel.

Mae gen i anecdot bach braf o gwmpas hynny. 'Roeddwn i'n defnyddio Copilot i grynhoi rhywfaint o'r wybodaeth ar gyfer heddiw. Dim ond i gael y nodiadau yn barod. Arbedwch lawer o amser i mi fynd trwy ganllawiau a gwneud fy nodiadau fy hun yno.

Daeth i fyny a dweud, ydych chi eisiau i mi ail-wneud y cyd i wneud eich crynodeb sydd wedi'i anelu at y sector cyhoeddus yng Nghymru?

Ie os gweli di'n dda. Ac fe gynhyrchodd ddogfen i mi yn Gymraeg.

Doeddwn i ddim yn gofyn iddo, ond roedd yn cymryd yn ganiataol hynny oherwydd fy mod yng Nghymru. Ac roeddwn i'n meddwl ei fod yn wych. Mae hynny'n dangos pa mor bell mae'r Gymraeg wedi cael ei integreiddio i'r system benodol honno.

Ond rwy'n cytuno'n llwyr â'r hyn rydych chi'n ei ddweud yno, Pete. Rydym mewn sefyllfa unigryw ag erioed yng Nghymru. Ac rwy'n credu os gallwn ni elwa o hynny, yna bydd er lles pawb.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Diolch am eich amser a rhannu eich gwybodaeth heddiw.

Cyn i ni orffen, a oes unrhyw beth arall rydych chi am ei ddweud nad ydym wedi ymdrin ag unrhyw un o'r cwestiynau hyd yn hyn?

Dave Teague (ICO)

Byddwn yn dweud os oes unrhyw un yn gwrando ac mae ganddo unrhyw ymholiadau ar hynny, yna mae croeso i chi gysylltu â'r ICO yn wales@ico.org.uk.

Gallwn gysylltu â'n tîm yno a byddwn yn gweld beth allwn ni helpu.

Edrychwch ar y wefan am unrhyw un o'r canllawiau rydyn ni wedi'u rhoi i mewn ac y cyfeiriwyd atynt heddiw, a gobeithio clywed gan bobl.

Pete Thomas (CDPS)

Ie, tebyg.

Mae gennym fersiwn sector cyhoeddus yng Nghymru o ganllawiau.

Nid yw'n wahanol i'r hyn sy'n digwydd yn y DU nac yn ehangach. Mae'n curadu'r math gorau o arweiniad allan yna, ond rydym wedi ceisio ei deilwra i gynulleidfa Gymreig.

Felly mae hynny ar gael ar ein gwefan.

Rydyn ni'n rhedeg cymuned ymarfer AI ac awtomeiddio. Felly os oes gennych ddiddordeb mewn ymuno â hynny, mae cyfarfod misol. Dim ond awr ydyw. Grŵp wirioneddol gyfeillgar, gweithgar iawn.

Mae criw mawr o bobl yn dod at ei gilydd i godi pryderon, pryderon, cyffro, rhannu newyddion da, y math hwnnw o beth. Mae'n lle gwych i fod os oes gennych ddiddordeb. Mae'r grŵp hwnnw yn cysylltu â grŵp arweinyddiaeth AI Cymru y mae CDPS yn ei gynnal.

Ac mae'r grŵp hwnnw'n cysylltu â'r grŵp AI strategol y mae Llywodraeth Cymru wedi'i sefydlu, y grŵp cynghori AI sy'n siarad yn uniongyrchol â gweinidogion.

Felly mae yna gysylltiad yno, mae yna gadwyn.

Felly, os oes gennych ddiddordeb mewn unrhyw un o'r rheini, edrychwch ar wefan CDPS.

Sam Williams (Archwilio Cymru)

Mae hwnna'n berffaith.

Mae'n wirioneddol yn bwysig yn y swydd rydyn ni'n ei wneud i rannu'r arfer da rydyn ni'n dod ar eu traws.

Ac rydych chi wedi rhoi llawer o enghreifftiau i ni heddiw a llawer o adnoddau cyhoeddedig y gallwn eu rhannu yr holl ffordd o ganllawiau'r cyngor gweithlu, y gwaith ar AI asiantig o'r ICO a'r penderfyniadau esbonio a wnaed gydag AI, ac yna'r holl adnoddau CDPS.

A Pete, os ydych chi'n iawn rhannu eich rheolau mewnol y soniwyd amdanynt yn gynharach, byddai hynny'n wych.

A byddwn yn gwneud yn siŵr eich bod yn rhoi yn y nodiadau sioe yr holl wybodaeth am ymuno â chymuned ymarfer CDPS.

Diolch am fod mor hael gyda'ch amser a'ch gwybodaeth heddiw.

Hoffwn orffen ar un o'r dyfyniadau gennych yn gynharach, David, sef bod Cymru'n ddigon bach i wneud pethau, ond yn ddigon mawr i wneud gwahaniaeth.

Rhian Jones (Archwilio Cymru)

Diolch am diwnio i mewn i'r bennod hon o'r podlediad Exchange.

Os gwnaethoch chi ei fwynhau, yna tarwch tanysgrifio trwy'ch darparwr podlediad i ddal penodau yn y dyfodol. Byddai adolygiad cyflym rydych chi am ei rannu gyda'ch ffrindiau neu gydweithwyr yn golygu llawer i ni.

Am ragor o wybodaeth, edrychwch ar nodiadau'r sioe. Fe welwch yr holl ddolenni perthnasol a manylion cyswllt yno. Gallwch hefyd ymweld â'n gwefan yn audit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu feddyliau, byddem wrth ein bodd i glywed gennych.